

3. SAYI
HAZİRAN - TEMMUZ
2024

DiJİTAL BÜLTEN

MAKALE

KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICILARA
İLİŞKİN YENİ SUÇ TİPLERİ

Av. Dr. Gürkan Özocak

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE FİNTEK:
KRİPTO VARLIKLARDA
TEMEL KAVRAMLAR

Av. Nurselin Karatoprak

BAĞIMSIZ VE ÇOK SESLİ MEDYA İÇİN
AVRUPA MEDYA ÖZGÜRLÜĞÜ TÜZÜĞÜ

Av. Celil Aktaş

RÖPORTAJ

Kripto Varlık Yasası Hakkında

Av. Cemal Araalan

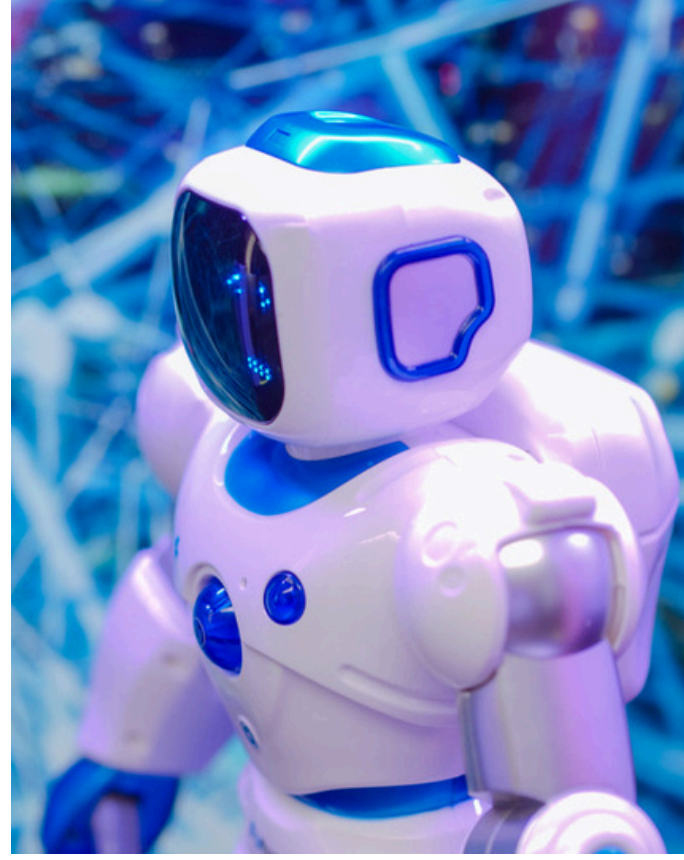
İstanbul Barosu

Bilişim Hukuku Komisyonu

İçindekiler

Makaleler

Kısa Kısa	03
Kripto Varlık Yasası Hakkında	08
Dijital Dönüşüm ve Fintek: Kripto Varlıklarda Temel Kavramlar	13
Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılara İlişkin Yeni Suç Tipleri	19
Bağımsız ve Çok Sesli Medya İçin Avrupa Medya Özgürlüğü Tüzüğü	26

KISA KISA

*Av. Nurselin Karatoprak &
Av. Necati Alp Çelebi*

Reklam Kurulu'na İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimi Engelleme Yetkisi Tanındı

29/05/2024 tarihli ve 32560 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ("Kanun") ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ("TKHK") madde 63 hükmüne "...ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." ibaresi eklenerek Reklam Kurulu'na ("Kurul") içeriğin çıkarılması ve/veya erişimi engelleme yetkisi verildi.

Ticari reklamların denetim ve incelemesini yapmakla yetkili olan Kurul denetim sonucuna göre; durdurma, aynı yöntemle düzeltme, idari para cezası, gerekli görülen hallerde ise üç aya kadar tedbir niteliğinde durdurma cezası verebilmekte iken Kanun ile bu yetkilere ek olarak aykırılığın internet ortamı üzerinden gerçekleşmesi hâlinde içeriğin çıkarılması için ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden, elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması hâlinde erişim engeli kararı ve/veya içeriğin çıkarılması kararı verilmesi yetkisi de Kurul'un yetkilerine dahil edildi.

Kurul; 11 Haziran 2024 tarihinde gerçekleştirilen 346 sayılı toplantısında, 3 adet dosya hakkında aykırılık konusu içeriklerin çıkarılması, bildirimde rağmen yirmi dört saat içinde anılan içeriklerin çıkarılmaması hâlinde erişimin engellenmesine kararı verdi.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

X'in Reklam Yasağı Kaldırıldı

X Corp. ("X") (Eski adıyla Twitter), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun ("BTK") 19/07/2023 tarihli ve 39225 sayılı kararı ile 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un ek 4. Maddesi ve Geçici 6. madde gereğince temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle reklam yasağı yaptırımına tabi tutulmuştu.

X'in Türkiye'de temsilci belirlemesi ve BTK'ya bildirimde bulunulması 22/05/2024 tarihli BTK kararının 24/05/2024 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla X hakkında verilmiş olan reklam yasağı kararı kaldırıldı. Bu kapsamda X'in, Türkiye'de yerleşik vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin reklam vermesinde herhangi bir engel kalmadı.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

KISA KISA

OpenAI'nin Yeni Modeli GPT-4o Kullanımı Başladı

OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT, yapay zekaya dayalı bir sohbet robotudur. ChatGPT, arama motorlarından elde ettiği bilgileri işleyerek yazıyla cevap veren bir yapay zeka uygulamasıdır. OpenAI, ChatGPT'nin yeni güncellemesi GPT-4o modelini tanıttı. Bu model, yazılı cevapların yanı sıra soruları sesli yanıtlayarak kullanıcılarla etkileşime geçebilmektedir. GPT-4o, insan hızında yanıt verme ve diyalog kurma yeteneklerine sahiptir. Ayrıca, cep telefonlarının kameralarıyla nesnelere analiz edebilme, mimikleri anlama ve ses tonlarını ayırtabilme özellikleri de bulunmaktadır. Aynı anda farklı dillerde konuşan iki insanın konuşmalarını anlık olarak tercüme edebilir ve ekran paylaşımı yoluyla gösterilen matematik problemlerini çözebilmektedir. GPT-4o, çok modlu (multimodal) yapay zeka modeli olarak piyasadaki insanı özelliklere en yakın özelliklere sahip model olarak da pazarda yerini almaktadır.

[Detaylı bilgi için: tıklayın.](#)

Avrupa Komisyonu, Bing'in Üretken AI Özellikleri İçin Microsoft'tan Bilgi Talep Etti

Temel amacı çevrimiçi ortamları daha güvenli hale getirmek olan Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act, "DSA") kapsamında Avrupa Komisyonu ("Komisyon"), Microsoft Corp.'a Bing'deki iki üretken yapay zeka özelliği hakkında 27 Mayıs 2024'e kadar paylaşılmak üzere yasal olarak bağlayıcı bilgi talebinde bulundu.

Microsoft'un Bing'in bir parçası olarak sağladığı iki üretken AI özelliğine odaklanıyor. Birincisi, OpenAI'nin GPT-4 büyük dil modeli tarafından desteklenen arama devinin yerleşik Copilot sohbet robotu. AB'nin incelediği diğer özellik olan Image Creator by Designer, kullanıcıların doğal dil istemleriyle görseller oluşturmasına olanak tanıyor. AB, iki özelliğin "Bing'in üretken AI özelliklerinden kaynaklanan belirli riskler" konusunda DSA'yı ihlal etmiş olabileceğine inanıyor. Yetkililerin belirlediği riskler arasında, özelliklerin deepfake yayma ve "seçmenleri yanıltabilecek hizmetlerin otomatik olarak manipüle edilmesi" potansiyeli yer alıyor. Komisyon ayrıca halüsinasyonlar, yanlış veya yanıltıcı bilgiler içeren AI yanıtları konusunda da endişeli.

Talep edilen bilgilerin akıbetine ilişkin henüz bir açıklama yapmayan Komisyon, Microsoft'un son tarihe uymaması veya AB'ye eksik ya da yanıltıcı bilgi sağlaması halinde Microsoft'un küresel yıllık gelirinin %1'ine kadar ceza yaptırımını ile buna ek olarak ilgili süreye uyulmaması halinde Microsoft'un ortalama günlük gelirinin veya dünya çapındaki yıllık cirosunun %5'ine kadar periyodik cezaların da uygulanabileceği öngörülmesi olduğundan Komisyon'un bu konudaki açıklamaları beklenmektedir.

[Detaylı bilgi için: tıklayın.](#)

KISA KISA

Birleşik Krallık, Otonom Araçlar Kanunu ile Hukuki ve Cezai Sorumlulukları Yasalaştırdı

Birleşik Krallık, 2026 yılına kadar sürücüsüz otomobillerin yollarda olmasını sağlayacak Otonom Araçlar Kanunu'nu (The Automated Vehicle Act, "Kanun") Kraliyet Onayı ile yasalaştırdı.

Kanun, otonom araçların kazalarında sorumluluğun kime ait olacağını belirlemek için önemli düzenlemeler getirmektedir. Buna göre, otonom araçların kazalarında sorumluluğun üreticiler, yazılım geliştiricileri veya sigorta şirketleri gibi "yetkili otonom sürüş kuruluşları"ndan birine ait olmasını ve araçların güvenliğinden bu kuruluşun sorumlu olması öngörülmektedir. Ayrıca, Birleşik Krallık'ta yeni düzenlemeler kapsamında araç güvenliği ve kazaların soruşturulması için "bağımsız bir fonksiyon" oluşturulmasını da planlamaktadır. Bu adım, otoyol kazalarının %88'ine neden olduğu iddia edilen 'insan hatalarını azaltarak' kazaları önlemeyi ve 2035 yılına kadar 42 milyar sterlin değerinde bir endüstri oluşturup 38.000 kişiye kadar iş fırsatı yaratmayı hedeflemektedir.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

Netflix ve Central Park Five Savcısı İftira Davasında Anlaştı

Netflix ve eski Manhattan cinsel suçlar savcısı Linda Fairstein'in 2019'da "Central Park Five" davası hakkında yayınlanan bir suç dizisindeki rolü nedeniyle açılan iftira davası anlaşma ile çözüldü. Anlaşma, Fairstein'in "When They See Us" dizisindeki canlandırdığı karakterle ilgili olarak Manhattan federal mahkemesinde başlaması planlanan davanın önüne geçti. Fairstein, anlaşma kapsamında para almayacak ancak Netflix, haksız yere mahkum edilen kişilerin serbest bırakılmasına yönelik çalışmalar yürüten "Innocence Project"e 1 milyon dolar bağışta bulunacak.

Yönetmenliğini Ava DuVernay'ın yaptığı ve Attica Locke'un yazdığı "When They See Us" dizisi, 1989 yılının Nisan ayında Central Park'ta beyaz bir koşucuya tecavüz ettikleri gerekçesiyle haksız yere hüküm giyen beş siyahi ve İspanyol gencin beş ila 13 yıl hapis yatmasını konu alıyor.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

KISA KISA

Google'ın Birleşik Krallık'taki Rekabet Davası Devam Ediyor

Google'ın ana şirketi Alphabet ("GOOGL.O") aleyhine açılan ve 13.6 milyar sterlin (17.4 milyar dolar) değerindeki dava, Londra Rekabet Temyiz Mahkemesi ("CAT") tarafından devam etmektedir. Bu dava, Google'ın çevrimiçi reklam pazarındaki hakimiyetini kötüye kullandığı iddiasıyla açılmıştır. "Ad Tech Collective Action" grubu tarafından Birleşik Krallık'taki web sitesi ve uygulama yayıncıları adına getirilen bu dava, arama devi Google'ın iş uygulamalarına odaklanan son vakalardan biridir. Google, CAT'ten davanın reddini talep etmiştir ve şirketin avukatları davanın tutarsız olduğunu savunmuştur. Mahkeme, yazılı kararında davanın yargılama sürecine devam edebileceğini belirtmiştir. Ancak duruşmanın 2025 sonundan önce başlaması beklenmemektedir.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

İki Kardeş'in Ethereum Blockchain'e Saldırarak 25 Milyon Dolarlık Kripto Para Dolandırıcılığı İddiası

ABD Adalet Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Anton Peraire-Bueno (24) ve James Peraire-Bueno (28) adlı iki kardeş, Ethereum Blockchain'ine yönelik sofistike bir saldırı düzenleyerek yaklaşık 25 milyon dolarlık kripto para çalmakla suçlanmıştır. İddianameye göre; kardeşler, bilgisayar bilimi ve matematik konularındaki ileri düzeydeki bilgilerini kullanarak Ethereum Blockchain'i üzerinde bekleyen işlemleri manipüle etmiş ve kurbanlarının kripto paralarını ele geçirmiş olabilir. Peraire-Bueno kardeşler, planlarını uygulamadan önce kimliklerini gizlemek için sahte şirketler kurmuşlar ve birden fazla özel kripto para adresi ile yabancı kripto para borsalarını kullanmışlar. Bu olayın en dikkat çeken özelliklerinden biri yaklaşık 12 saniye içinde kripto para dolandırıcılığı suçunun işlendiğinin iddia edilmesidir.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

KISA KISA

ABD Hakimi, OpenAI ve Microsoft'a Karşı Açılan Davayı Reddetti

ABD Kaliforniya Bölge Hakimi ("Hakim"), ilgili hukuk kuralları uyarınca davacıların kısa ve net bir açıklama sunmadığını belirterek OpenAI ve Microsoft'a karşı açılan toplu davayı reddetmiştir.

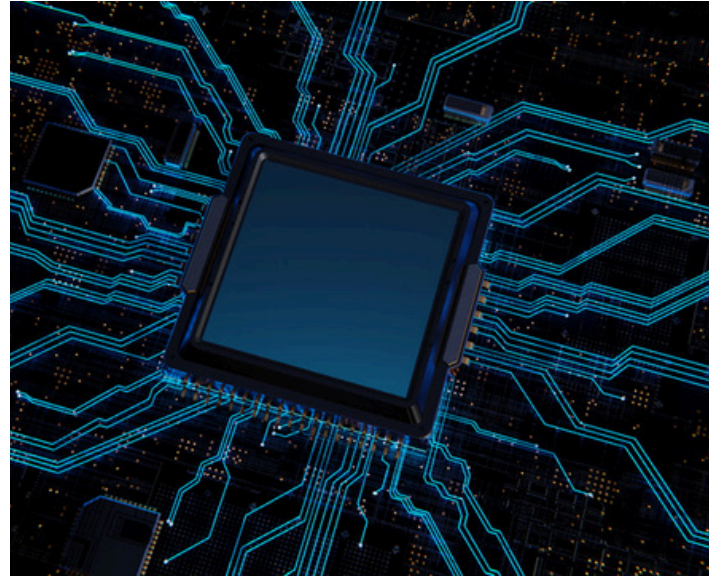
Dava, ChatGPT dahil olmak üzere yapay zeka sistemlerini eğitmek için kişisel verilerin yasa dışı kullanıldığını iddiasına dayanmaktadır. Hakim, davacının şikayetinin uzunluğunun tek başına bir reddetme nedeni olmadığını ancak gereksiz, dikkat dağıtıcı veya tekrarlayan bilgilerin yanı sıra yasal iddialarının yeterli olup olmadığını belirlemenin de neredeyse imkansız hale geldiğini ve dolayısıyla davanın reddedilmesinin uygun olduğunu belirtmiştir. Hakim, davacıların şikayeti düzeltme hakkına sahip olduğunu, ancak düzeltilmiş şikayetin ilgisiz bilgiler içermesi ve ilgili yasal iddiaların net bir şekilde ifade edilmesine engel olması durumunda yeniden reddedileceğini belirtmiştir. Son olarak da şikayetin gerekli şartlarla düzeltilmiş olmaması halinde yasal süreçlerin etkin bir şekilde yürütülmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

Gündemi Sarsan Crowdstrike Olayı

12 Temmuz 2024 tarihinde, Crowdstrike siber güvenlik şirketinin Microsoft ile entegre çalışan platformunda yapılan hatalı bir güncelleme, dünya genelindeki birçok finansal kurum ve kritik altyapıyı etkileyen geniş çaplı bir sistem çökmesine yol açtı. Olay, doğrudan bir siber saldırı olmamakla birlikte, yazılım uyumsuzluğu nedeniyle büyük çapta erişilebilirlik ihlallerine neden oldu. Bu durum borsaların işlem yapamamasına, havalimanlarının aksamasına ve ödeme sistemlerinin işleyememesine yol açtı. Hukuki açıdan, bu olayın siber güvenlik hukuku kapsamında çeşitli sonuçları olacağı gündemde en çok konuşulan konular arasında yer alıyor. Özellikle, sorumluluğun belirlenmesi ve tazminat talepleri önemli bir gündem oluşturacağı tahmin ediliyor. İlgili şirketlerin bilişim sözleşmelerinde yer alan sorumsuzluk kayıtlarının geçerliliği sorgulanarak siber risk sigortalarının kapsamı değerlendirilecektir. Ayrıca, güncelleme prosedürlerinin ihlali ve sistem erişilebilirliği konularında regülasyonların gerektirdiği sorumluluklar ve olası idari yaptırımlar gündeme geleceği de tartışılan hususlardır.

Detaylı bilgi için: [tıklayın.](#)

— *Av. Cemal Araalan*

Röportaj:

KRİPTO VARLIK YASASI HAKKINDA

Türkiye’de 2021 yılında da kripto varlıklara ilişkin düzenlemeleri içeren kanun taslağı gündeme gelmiş ancak yasalaşmamıştı. Günümüzde tekrar gündeme geldi. Kripto Varlık Yasası’nın Türkiye’deki dijital ekonomi ve teknoloji gelişimine etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz? Artık Kripto Varlık Yasası ile kripto varlıkların hukuki niteliği nedir?

Öncelikle yaklaşık iki seneyi aşkın süredir tartışılmakta olan ve kamuoyunda bilinen adıyla “Kripto Varlık Yasası” özellikle 2 Temmuz 2024 tarihinde yürürlüğe girerek Sermaye Piyasası Kanunu’nda önemli bir değişiklik yarattı. Aslında bahsi geçen kanunun yürürlüğe girmesinde en kritik noktalar, hiç kuşkusuz geçmiş dönemde Thodex ve FTX gibi Türkiye’de birçok kişinin mağduriyetine sebebiyet veren skandallar ve Türkiye’nin FATF nezdinde gri listeden çıkma çabasının bir yansıması olarak görülebilir. Dolayısıyla, bu yasaya bu gereksinimlerin yanı sıra, özellikle AB’de kripto varlıklara yönelik çerçeve bir düzenleme olarak kabul edilen MiCA’da görüldüğü gibi tüketicilerin dijital mecralarda korunması ihtiyacı da göz ardı edilmemelidir. Dolayısıyla, kripto varlık sektöründe özellikle sektöre dair kuralların belirlenmesi noktasında yeni yasanın önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Kripto varlıkların niteliğine gelince, kripto varlıklar Türkiye’de ilk kez 2021 yılında TCMB tarafından yürürlüğe giren “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik” çerçevesinde özünde bir “gayri maddi varlık” olarak tanımlanmıştı. Yeni yasanın da bu tanıma benzer bir tanım öngördüğü görülmektedir.

Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları ("KVHS") bakımından geçiş hükümlerinin uygulanması ve yeni faaliyete başlamak isteyen piyasa aktörlerinin hak ve yükümlülükleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

Öncelikle yeni yasanın KVHS'ler açısından öngördüğü en önemli açılımlardan birisi, faaliyet izni bakımından Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurmak suretiyle lisans almaları zorunlu kılınmaktadır. Dolayısıyla, yeni dönemde KVHS'ler açısından en önemli süreçlerden birisi, ilgili yasa hükmü gereğince yasa yürürlüğe girdikten itibaren (2 Ağustos 2024 tarihine kadar) bir ay içerisinde lisans başvurusunda bulunması gündeme gelecektir. Yine yasa gereğince, 6 ay içerisinde SPK'nın özellikle KVHS'lerin lisans yükümlülüklerine ilişkin ikincil düzenlemeler ile asgari sermaye yükümlülüğü gibi kurumsal ve teknolojik alt yapıya dair bazı detayların netleştirilmesi beklenecektir. Basit bir şekilde süreci açıklamak gerekirse, henüz ikincil düzenlemeler belli olmadığı için bu konuda net bir öngöründe bulunmak henüz mümkün olmasa dahi, e-para ve ödeme kuruluşlarındaki lisans süreçlerinde üç kademe bir süreç öngörülmekteydi: (i) ön başvuru, (ii) istihbari inceleme, (iii) onay. Dolayısıyla, KVHS'ler açısından da bu şekilde bir sürecin izlenmesi muhtemeldir. Buradaki kritik ve en detaylı aşama, ön başvuru sonrasında özellikle SPK'nın KVHS'leri detaylı şekilde denetleyeceği istihbari inceleme aşaması olacağı için, istihbari incelemedeki bilgi ve belge gerekliliklerini sağlamak için uyum noktasında özellikle en az 6 aylık (hatta bir sene daha uygun olacaktır) bir geçiş dönemi tanınması kanımca önem teşkil edecektir. Lisans süreçlerinin yanı sıra, yeni yasa döneminde özellikle "uyum" çok daha önemli bir hale gelecektir. Uyum süreci, KVHS'ler açısından salt SPK nezdinde lisans sürecinin yanı sıra özellikle KVHS'lerin MASAK yükümlüsü olmaları sebebiyle de önem arz etmektedir. Dolayısıyla, yeni kurulan KVHS'lerde her ne kadar şu anda yasal bir yükümlülük olmamasına rağmen, uyum görevlisi atamalarında kanaatimce mutlak bir fayda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, yeni yasa gereğince KVHS'lerin uyum birimlerinin yanı sıra ayrı bir iç kontrol birimi oluşturmaları ve özellikle "listeleme" prosedürlerini tekrar gözden geçirmelerinde fayda görüyorum. Yeni yasadan anlaşıldığı kadarıyla, SPK'nın listeleme süreçlerine dair ikincil düzenlemelerle hukuki çerçeveyi daha net belirlemesi muhtemeldir.

Kripto Varlık Yasası kapsamında KVHS ve kullanıcılar arasındaki ilişkinin sınırları nasıl düzenleniyor?

Türkiye'de geçmiş dönemde özellikle KVHS faaliyetleri açısından yaşanan mağduriyet sebeplerinden birisi Thodex gibi bazı borsalarda, vatandaşların kripto varlık hesaplarını doğrudan müdahale etmeleri sebebiyle farklı mağduriyetlerin yaşandığına tanık olunmuştu. Yeni yasa hükümlerine bakıldığında, KVHS'lerin müşterilerine ait kripto varlıklarını mutlak surette müşterilerin kendi cüzdanlarında tutması gerektiği belirtilerek borsa ve müşteri cüzdanları bakımından sınır net bir şekilde çizilmiştir. Hatta daha da öteye geçilerek, KVHS'lerin borçları nedeniyle müşterilerin nakit ve kripto varlıklarının kamu alacakları için dahi olsa haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği, iflas masasına dahil edilmeyeceği ve üzerinde ihtiyati haciz konulamayacağı düzenlenmiştir.

Kripto Varlık Yasası kapsamında Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") verilen yetkilerden bahsedebilir misiniz? SPK yetkilerinin uygulanabilirliği bakımından değerlendirmeleriniz ışığında ikincil düzenlemelerden beklentileriniz nelerdir?

SPK, başta KVHS'lerin tüm lisans süreçlerinin denetiminden sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla gelecek özellikle KVHS'lerin tüm lisans süreçlerinde (başvuru, istihbari inceleme ve onay) tüm bilgi ve belgelerin temini ve özellikle ikincil düzenlemelerle yasal detayların belirlenmesinde, süreci belirleyici otorite SPK olacaktır. Bunun dışında yasanın ifadesi ile "sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar"a, başka bir ifade ile "menkul kıymet token"lerine yönelik yasal çerçevenin belirlenmesi de SPK'nın ikincil düzenlemeleri ile belli olacaktır. Ancak burada hemen belirtelim ki, kripto varlıkların yasal düzlemde özellikle sınıflandırılması zor bir mesele olup MiCA'da olduğu gibi yeni kanun açısından kripto varlıklara yönelik herhangi bir sınıflandırma henüz yapılmamıştır. Buradaki kritik mesele, özellikle tokenlerin türünün tespitinde ve SPK'nın inceleme alanına girecek menkul kıymet tokenlerinin belirlenmesinde özellikle dikkatli bir şekilde hareket edilmelidir. Aksi takdirde geniş bir yetki ile SPK ileride aslında teknolojik açıdan menkul kıymet tokeni olmayan bir projeyi bu kapsamda değerlendirir ise, o zaman bazı projelerin devreye girmesi engellenebilir veya ABD'de SEC örneğinde olduğu gibi bazı utility token görünümlü projeler "menkul kıymet tokeni" olarak değerlendirilerek bazı idari yaptırımlara maruz kalabilir. Dolayısıyla, özellikle menkul kıymet token (security tokens) projelerinin hukuki çerçevesinin belirlenmesi noktasında gelecekte SPK'nın kritik bir işlevi olabileceğini değerlendiriyorum.

Kripto Varlık Yasası, ülkemizin FATF gri listesinden çıkmasında etkili oldu mu? Kripto Varlık Yasası'nın yurtdışı KVHS bakımından da değerlendirildiğinde uluslararası düzeydeki etkileri ve Türkiye'nin bu konudaki konumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Aslında Türkiye'nin gri listeye girmesi noktasında FATF'in eleştiri konusu yaptığı tek mesele "yeni gelişen teknolojiler" noktasında regülasyon eksikliği olmasa dahi, bu konu önemli bir gündem maddesi idi. An itibarıyla yaşanan sürece bakıldığında, 27.06.2024 tarihinde yeni kripto varlık yasasının TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmesi akabinde 28.06.2024 tarihi itibarıyla Türkiye'nin FATF kararı ile gri listeden çıktığı açıklandı. Bu hiç kuşkusuz çok önemlidir. Böylelikle özellikle Türkiye'nin dünyada özellikle kripto varlık kullanımı noktasında dünyada hacimsel açıdan en büyük dördüncü ülkesi dikkate alındığında, hem gri listeden çıkılması hem de yeni kripto varlık yasasının meclisten geçmesi kripto varlık sektöründe yakın ve uzak vadede çok olumlu gelişmelere yol açabileceğini düşünüyorum.

Türkiye’de kripto varlık piyasasında Thodex, FTX gibi çeşitli olaylar oldu. Kripto varlıkların saklanması serbestisinden bahsederek dolandırıcılık faaliyetlerinin önlenmesi bakımından Kripto Varlık Yasası’nı nasıl değerlendirirsiniz?

Yukarıda da belirttiğim gibi Türkiye’deki Thodex ve FTX skandallarına bir tepki olarak müşterileri ait nakit ve kripto varlıklar ile KVHS’lerin malvarlığından ayrı tutulması hüküm altına alınarak özellikle KVHS’ler açısından müşterilerinin izinsiz şekilde kripto varlıklarına müdahale edilmemesi emredici bir şekilde belirlenmiştir. Özellikle izinsiz şekilde müşterilerin hesaplarına ve cüzdanlarına yönelik KVHS’ler tarafından gerçekleştirilecek müdahalelere karşı yasa koyucu KVHS yöneticilerinin dahi belirli yasal koşulların meydana gelmesi halinde şahsi sorumluluğuna gidilebileceğine dair bazı düzenlemeler öngörmektedir. Öncelikle KVHS’lerin faaliyetleri açısından lisans yükümlülüğüne tabi olması dolandırıcılık faaliyetlerine yönelik önemli bir adımdır. Bunun dışında yasa da birçok teknik meseleye dair TÜBİTAK, adeta teknik kriterleri belirleme bağlamında yetkili kılınmıştır. Ancak yasanın etkisini yukarıda belirttiğim gibi ikincil düzenlemelerin netleşmesi ile daha net hissedeceğiz.

Yakın tarihte yerli kripto varlık borsasına siber saldırı gerçekleşti. Dünya genelinde ise siber güvenlik ile ilgili oldukça ciddi olaylar yaşanıyor. Örneğin; çerez verilerini çalarak şifre ve iki faktörlü kimlik doğrulama (2FA) gibi güvenlik önlemlerini atlatan ve kaldıraçlı işlemleri gerçekleştiren hacker faaliyetleri oldu. Kripto Varlık Yasası’nda siber saldırı, teknik arızalar, operasyonel hatalar vb. durumlarda sorumluluklar nasıl düzenleniyor? Özel sigorta veya güvence gibi düzenlemeler var mı?

Bu konuda aslında son sorudan başlamak gerekirse, dolandırıcılık faaliyetlerine ilişkin olası maddi kayıplara yönelik sigorta konusunda herhangi bir spesifik düzenleme bulunmuyor. Bence bu, aslında benim yasaya dair düşündüğüm en önemli eksikliklerden. Kanımca, özellikle Türkiye’de bazı bankalar ve sigorta şirketleri dışında özellikle siber güvenlik sigortasının çok sınırlı bir uygulama alanı söz konusu. Hiç kuşkusuz, bunun altında yatan sebeplerden birisi özellikle siber riskleri doğası gereği teminatlandırma teknik açıdan zor bir mesele. Ancak, tüm bunlara rağmen özellikle KVHS’lere maruz kalabilecekleri dolandırıcılık faaliyetlerine yönelik Türkiye’de devlet tarafından belki ortak bir sigorta fonu öngörülebilirdi diye düşünüyorum. Bunun dışında, artık kripto borsaları için lisans başvurusu ile ilgili yeni bir dönem başlayacağı için özellikle risk yönetimi, cüzdan saklama hizmetleri gibi hususlarda ayrıntılı teknik çalışmalar yapmalarının gündemde olacağını düşünüyorum.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ("TCMB"), kripto varlıkların ödeme aracı olarak kullanılmasını yasakladı. Kripto Varlık Yasası da yürürlüğe girdiğinde TCMB'nin bu ödeme yasağı ile ilgili olarak değerlendirmeleriniz nelerdir?

Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik, aslında kripto varlık sektörü açısından ilk düzenlemelerden birisi idi. Ancak, doktrinde ve uygulamada birçok hukukçu tarafından özellikle söz konusu ödeme yasağı hususunda doğrudan mülkiyet hakkını ilgilendirdiği için Yönetmelik bazı eleştirilere konu oldu. Zira, Anayasaya göre, temel hak ve özgürlükleri ilgilendiren meselelerin, kanunilik ilkesi gereği kanunla düzenlenmesi gerekirse Yönetmelik ile düzenlenmesi, benim de hukuken hak verdiğim bazı gerekçeler ışığında, yönetmeliğin Anayasa'ya aykırılığı tartışması gündeme getirdi. Tüm bunları bir kenara bırakır isek, aslında Yönetmelik'in temel gereksinimi aslında Türkiye'de e-para mevzuatı gereği e- para ve ödeme kuruluşları nezdinde ödemelerin kripto varlıklarla ile gerçekleştirilmesini önleme idi. Ancak, yukarıda belirttiğim yeni kripto varlık yasasının yönetmelik ile kesişen tek noktası, kripto varlık tanımından öteye geçmiyor. Dolayısıyla, halen yönetmelik hukuken yürürlükte olduğu için belki kripto varlıklarda söz konusu ödeme yasağı ile ilgili ileride farklı düzenlemelere tanıklık edebiliriz. Ancak, şu an için yönetmelik düzenlemeleri ile hukuken bağlı olduğumuzu belirtmek isterim.

Dijital ekonomi ve teknoloji kapsamında Türkiye'de yasal düzenlemeler olarak gerek kripto varlık alanında gerekse diğer alanlarda yapılması gerekenler ve önerileriniz nelerdir?

Fikrimce, yeni kripto varlık yasası ile Türkiye'de dijital ekonominin iyileşmesi ve teknolojik inovasyon açısından önemli bir adım atıldı. Ancak, bu başlı yeterli değil. Öncelikle SPK'nın ikincil düzenlemelerle kripto varlık borsalarını lisans bağlamında nasıl regüle edeceği ve TÜBİTAK'ın özellikle menkul kıymet tokenleri ve ICO gibi süreçler açısından teknik kriterleri nasıl belirleyeceği çok önemli konular. Bunun dışında, blokzincir teknolojisinin yanı sıra özellikle yapay zeka gibi dikey eksende insanları etkileyen yeni teknolojilere dair regülasyonlar hiç kuşkusuz çok önemli ve üzerinde hassasiyetle yaklaşılması gereken meseleler. Benim naçizane önerim, Türkiye'de bu alandaki regülasyonlar açısından özellikle inovasyonun önünün açılması noktasında, bu alanda uzman akademisyenler ve uygulamacıların da sektör görüşlerinin alınması çok fayda sağlayacaktır.

Son olarak blok zincir teknolojisi alanında uzmanlığınızı nasıl geliştirdiniz? Meslektaşlarımıza tavsiyeleriniz nelerdir?

Blokzincir gibi gelişen bir teknolojik alanda sürekli güncel gelişmeleri takip etmek zorunluluğu hissediyorum. Ancak böyle bir alandaki başarının en önemli arka planın merak duygusu olduğunu düşünüyorum. Benim açımdan uzun yıllar dava avukatlığı deneyimi sonrası, yurt dışında master deneyimi ile bu alandaki serüvenimin başladığını söyleyebilirim. Kısacası, blokzincir alanındaki deneyimim, açıkçası merakla birlikte zaman içerisinde içinde bulunduğum projelerle pekişti. Dolayısıyla, benim genç meslektaşlarıma, naçizane tavsiyem öncelikle bu alandaki güncel gelişmeleri takip ederek mümkünse bu alanda veya teknoloji hukukunun ilgi duydukları herhangi bir alanında yüksek lisans yapmaları. Aslında, hukukta bazıları her ne kadar teori ve uygulama farklı fikrini ileri sürse dahi, naçizane fikrim bunun her zaman böyle olmadığı yönünde. Özellikle sağlam bir hukuki bilgi altyapısı hukuki açıdan yeni teknolojik kurumları kavrama ve yorumlama noktasında fayda sağlıyor.

Av. Nurselin Karatoprak

Dijital Dönüşüm ve Fintek: Kripto Varlıklarda Temel Kavramlar

Günümüzün dijitalleşen dünyasında neredeyse tüm sektörler geleneksellikten çıkıp sanal dünyada varlık göstermeye başlamıştır. Sanal dünyaya taşınan sektörlerin başında finans sektörü gelmektedir. Dijitalleşen finans uygulamaları, geleneksel finansa kıyasla hem kullanıcılara hem de şirketlere büyük ölçüde zaman tasarrufu ve işlem kolaylığı sağlamaktadır. Aynı zamanda bireylerin finansal işlemleri mekandan soyut hale gelmiş, akıllı cihazlar sayesinde işlemler pratikleşmiş ve bu sayede kullanıcı dostu hale gelmişlerdir.

Günden güne sanal dünyadaki yerini artıran dijital finans uygulamaları sayesinde yeni kavramlar doğmuş ve teknoloji geliştikçe de doğmaya devam etmektedir. Günümüzde sıkça kullanılan "FinTek", "kripto varlık", "akıllı sözleşme", "blockchain teknolojisi", "DeFi" gibi kavramlar, ülkelerin hukuk düzenleri tarafından da tanımlanmaya ve regüle edilmeye başlanmıştır.

“FinTek” Nedir, Sağladığı Avantajlar Nelerdir?

FinTek, “finans” ve “teknoloji” terimlerinin birleşimi ile ifade edilen yeni bir kavramdır. “FinTek” kısaca, geleneksel finansal hizmetleri dijitalleştirerek sunulmasını kolaylaştıran ve otomatik hale getiren yeni teknolojiyi tanımlamak için kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde oldukça yaygın kullanılan mobil bankacılık uygulamaları, kripto varlıklar, sohbet botları ile müşteri desteği, temassız ödeme sistemleri, yapay zeka destekli portföy yönetimi gibi uygulamalar FinTek’in başlıca örnekleridir. Ancak, günümüzde “FinTek” kavramı büyük bankaların dijital servislerinden ziyade, daha uygun fiyatlı hizmet sunabilen, mobil cüzdanlar veya internet ödeme sistemleri gibi, finansal hizmet tabanlı girişimler için kullanılmaktadır.

FinTek uygulamalarının gerek işletmeler gerek ise kullanıcılar açısından birçok yararının mevcut olduğu tartışmasızdır. Akıllı cihazlar üzerinden finans uygulamalarına erişim sağlanabilmesi, kullanıcıların konumundan bağımsız şekilde işlem yapabilmeleri, finans hizmetlerini kolay ve ulaşılabilir kılmıştır. Bir diğer yandan, kullanıcı deneyimlerinin iyileştirilebilmesi adına işletmelerin güvenilir verileri kolay elde etmesini ve bu verilerin kolayca analiz edilmesini sağlamaktadır. Bu sayede de işletmeler bakımından mevcut sorunlara uygun düşecek çözümlerin üretilebilmesi kolaylaşmıştır.

FinTek Şirketi Nedir?

FinTek şirketi, finans sektörünü daha güvenilir, hızlı ve verimli hale getirebilmek adına sahip olduğu teknolojileri finans sektörüne entegre eden şirketler olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; Amazon, Stripe, Personal Capital gibi şirketler FinTek şirketi olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Ülkemizin FinTek’teki Yeri

T.C. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından 22 Nisan 2024 tarihinde yayımlanan “Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu 2023” raporuna göre 2023 yılında Türkiye’de 696 adet aktif FinTek kuruluşu, 81 adet lisanslı e-para ve ödeme kuruluşu, 21 adet kuruluş izni alan paya dayalı kitle fonlama platformu mevcuttur¹. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Covid-19 pandemisinin ardından FinTek kuruluşlarına yapılan yatırımların ciddi ölçüde arttığı gözlemlenmiştir. Nitekim, Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu 2023’te raporlandığı üzere;

“Getir’in 2021’de unicorn olması, ardından Dream Games’in kuruluşundan 23 ay sonra Nasdaq’ta halka arzı ve Trendyol’un decacorn olmasıyla Türkiye’nin startup ekosistemi 2021’de yükselişe geçti ve tüm zamanların yatırım rekorunu kırdı.”²

Tüm bu verilerden hareketle, FinTek kuruluşlarının ülkemizde hakim olduğu alanın ilerleyen yıllarda giderek artacağı öngörülmektedir.

¹TC Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, “Rakamlarla Türkiye FinTek Ekosistemi” Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu 2023, sayı: 4, 2024, s.7, erişim: 30/06/2024, <https://www.cbfo.gov.tr/sites/default/files/2024-04/turkiye-fintek-ekosistemi-durum-raporu-2023.pdf>
²CBFO, s.8

FinTek ile İlişkili Kavramlar

“FinTek” kavramı birçok uygulamayı kapsayan üst bir kavram olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple, “FinTek” ile ilişkisinden dolayı popülerlik kazanmış diğer kavramlara da değinmek gerekmektedir. Nitekim, önde gelen FinTek uygulamalarından biri olan ve günden güne popülerliği artan “kripto varlık” kavramı ve kripto varlıkların güvenli şekilde muhafaza edilmesini sağlayan “blockchain” teknolojisi ile akıllı sözleşmeler, ICO gibi kavramlar da önemi artırmaya başlamıştır.

Temel olarak “**blockchain**”, dijital para transferini şifrelenmiş şekilde (kriptolu şekilde) sağlayan teknolojik altyapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, kriptolu dijital para transferi dışında blockchain teknolojisi, birçok yeniliğini de beraberinde getirmiştir.

Blockchain teknolojisiyle beraber FinTek uygulamaları arasında yerini alan bir diğer kavram ise “**akıllı sözleşmeler**” olmuştur. Akıllı sözleşmeler, tıpkı geleneksel sözleşmeler gibi sözleşmenin şartlarını içermektedir. Ancak, akıllı sözleşmelerde bu şartlar, blockchain teknolojisi kullanılarak dijital ortamdaki kodlara gömülü şekilde muhafaza edilmektedir. Sonrasında bu kodlar, dışarıdan gelen bir veri ile harekete geçmektedir. Dışarıdan gelen verinin harekete geçirdiği bu sistem, arada herhangi bir aracı olmadan, tüm işlemlerin hızlı ve şeffaf gerçekleştiği, dışarıdan herhangi bir müdahalenin ise neredeyse imkansız olduğu bir sistem oluşturmaktadır. Özetle akıllı sözleşmeler, herhangi bir sözleşmenin koşullarını içeren yazılım parçalarıdır ve sistemde muhafaza edilerek blockchain teknolojisinin kullanıldığı bir bilgisayar ağı tarafından denetlenmektedir. Blockchain teknolojisi sayesinde sözleşme koşulları kesindir ve yoruma kapalıdır. Blockchain ağında yer alan herkes bu kodlara şeffaf şekilde erişim sağlayabilecek ve kodlar herkes tarafından doğrulanabilecektir.

FinTek dünyasında yer alan akıllı sözleşmelerin en çok hizmet ettiği alanlardan biri de merkezi olmayan finans altyapıları (Decentralized Finance, “**DeFi**”) olmaktadır. İngilizce teriminden kısaltıldığı şekilde DeFi, yeni nesil bir finansal ağı ifade etmektedir. Bu yeni nesil finansal ağı; dijital cüzdanları, borsaları, kripto varlıkları ve diğer dijital finans araçlarını bir araya getirmekte ve aralarında para ve/veya değer transferi yapılmasını sağlamaktadır. DeFi sisteminde tüm bu işlemler, blockchain teknolojisi kullanılmak suretiyle gerçekleşmektedir. Özetlemek gerekirse DeFi sisteminde işlemler için blockchain teknolojisiyle depolanan ve yürütülen akıllı sözleşmeler aracılığıyla işlemleri otomatik olarak yürütülür. Örneğin; para gönderme işlemleri akıllı sözleşme kodları tarafından yürütülür ve para gönderimi, sadece akıllı sözleşme koşullarının yerine getirilmesi durumunda gerçekleştirilir.

Görüldüğü üzere FinTek bir çatı kavram olup, içerisinde yer alan bu teknoloji ve kavramlarla anlam kazanmaktadır. Bakıldığında birbirlerinden farklı görünen bu kavramlar, dijitalleşme ve teknolojinin gelişmesiyle beraber birbirlerinden doğmuş ya da birbirlerini oluşturmuş olan kavramlardır ve hepsi bir bütün halinde anlam kazanmaktadırlar.

Kripto Varlıklar ve Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Yeri

Temel olarak kripto varlıklar, şifreleme yöntemi kullanılmak suretiyle güvence altına alınmış ve ödeme aracı olarak kullanılmak üzere tasarlanmış, herhangi bir merkeze bağlı olmayan dijital unsurlardır. En yaygın kripto varlık türleri kripto paralar, hizmet tokenları, güvenlik tokenları, NFT'ler (değiştirilemez tokenlar), sabit coinler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türk hukukunda kripto varlık tanımı ilk olarak 16/04/2021 tarihli ve 31456 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik ile yapılmıştır. Bu yönetmelik, Türk hukuku kapsamında ilk kez kripto varlık tanımı yapmış olmakla beraber kripto varlıkların bir ödeme aracı olarak kullanılmasını da yasaklamış bulunmaktadır. Günümüze kadar olan dönemde ilgili yönetmelik dışında hukukumuzda kripto varlıklara yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. Ancak, Kripto varlık sektörü paydaşlarınca uzun bir zamandır beklenilmekte olan düzenlemeleri içeren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda ("Kanun") Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 02/07/2024 tarih ve 32590 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanun, ülkemizde kripto varlık sektörüne yönelik yapılmış olan ilk yasal düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kripto Varlık Kanunu'nda Yer Alan Tanımlar

İlgili Kanun ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun tanımlar maddesi olan 3 Maddesine kripto varlıklara yönelik çeşitli tanımlar eklenmiştir. Kanun'un 1 Maddesine göre "**cüzdandan**", kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların çevrim içi veya çevrim dışı olarak depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da uygulamaları olarak tanımlanmıştır. "**Kripto varlık**" ise dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtım yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olarak ifade edilmiştir.

Kripto varlıkların sunulmasında rol oynayan kavramlardan ise Kanun, "**kripto varlık hizmet sağlayıcı**" kavramını platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtım dahil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar olarak düzenlemektedir. "**Kripto varlıkları saklama hizmeti**" ise platform müşterilerinin kripto varlıklarını veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanmasını, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetleri olarak Kanun'da yer almıştır. Son olarak ise, kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar ise Kanun kapsamında "**platform**" kavramıyla tanımlanmıştır.

Kanun'un Getirdiği Başlıca Yenilikler

Kanun kapsamında Sermaye Piyasası Kurulu'na ("**Kurul**") çeşitli yetkiler tanınmıştır. İlk olarak, Kanun'un 2 Maddesi uyarınca Kurul, sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihraç edilmesine ve elektronik ortamda kayden izlenmesine yönelik esasları belirleyebilecektir.

Kanun'un 3 Maddesi uyarınca kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kurulması ve faaliyete başlaması Kurul'un iznine tabi kılınmıştır. İlâveten bu kuruluşlar, yalnızca Kurul tarafından belirlenecek olan faaliyetleri yerine getirebilecektir. İlgili kuruluşların faaliyete başlamalarına, ilgili faaliyetin geçici ya da sürekli olarak durdurulmasına, ortaklarına, yöneticilerine, personeline, organizasyonuna, sermaye ve sermaye yeterliliklerine, yükümlülüklerine, teknolojik altyapılarına, pay devirlerine ve yapabilecekleri faaliyetlere ilişkin esasların Kurul tarafından belirleneceği ifade edilerek Kurul'a kripto varlık kuruluşları açısından oldukça geniş bir yetki alanı tanınmıştır. Kurul iznine tabi kılınan bir diğer husus da kripto varlık hizmet sağlayıcılarının pay devri olup, izin alınmaksızın yapılan pay devirleri geçersiz sayılmıştır. Yine, ilgili madde metni altında, platformlar üzerinden kripto varlıkların alımı-satımı ve ilk satışı ya da dağıtımının yapılmasına, takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi de Kurul'a bırakılmıştır.

Kanun'un 4 Maddesi uyarınca müşteriler ile kripto varlık hizmet sağlayıcıları arasında sözleşme imzalanması zorunlu kılınmıştır. Bankalar ve aracı kurumlar gibi finansal kuruluşlara tanınan uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla sözleşme ilişkisi kurma olanağı kripto varlık hizmet sağlayıcılara da tanınmıştır.

Kanun kapsamında yurtdışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye'de yerleşik kişilere yönelik faaliyette bulunulması, izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı olarak nitelendirilmiştir. Yurtdışında yerleşik platformların ülkemizde iş yeri açmaları, internet sitesi oluşturmaları, sunulan kripto varlık hizmetlerine yönelik doğrudan ve/veya dolaylı şekilde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmaları durumunda bu faaliyetlerin Türkiye'de yerleşik kişilere yönelik olduğu kabul edilmiştir. Bu platformların, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içerisinde ilgili faaliyetlerini sonlandırmaları gerekmektedir.

İlaveten, platform müşterilerine ait kripto varlıkların müşterilere ait cüzdanlarda saklanması esas alınmıştır. Ancak, müşteriler kripto varlıkları kendi cüzdanlarında muhafaza etmek istemedikleri takdirde bu varlıklara yönelik saklama hizmetinin Kurul tarafından yapılacak düzenleme uyarınca yetkilendirilmiş ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ("**BDDK**") tarafından uygun görülen bankalar veya Kurul tarafından kripto varlık saklama hizmetinin sunulmasına yetkili kılınmış diğer kuruluşların verebileceği düzenlenmiştir.

Kripto varlık borsalarının vergilendirilmesi bakımından ise Kanun ile beraber ilk düzenlemeler yapılmıştır. Kanun'da, kripto borsalarının toplam gelirlerinin – bir önceki yıldaki faiz gelirleri haricinde – yüzde ikisinin (yüzde biri SPK, diğer yüzde biri ise TÜBİTAK'a) gelir olarak ödenmesi öngörülmüştür³.

Sorumluluk rejimi bakımından ise, Kanun'un 8 Maddesinde kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı işlem ve faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler belirlenmiş olup, Kanun'un 9 Maddesinde ise, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına uygulanacak olan yaptırımlar ve bu yaptırımların denetimleri düzenlenmiştir.

Sonuç

Dijitalleşen günümüz dünyasında finans uygulamaları da sanal ortamda kendini göstermeye başlamıştır. Sanal dünyada yer edinen dijital finans, kısaca "FinTek" uygulamaları, çeşitli alt başlıklarla kendini göstermeye devam etmektedir. Geleneksel finansın dijitalleşmenin hızına bağlı olarak yavaş ve yer yer işlevsiz kalmasıyla beraber FinTek uygulamaları gerek kullanıcıların gerekse finans hizmeti sağlayıcılarının hayatını kolaylaştırmaktadır. Uygulamada giderek yaygınlaşan FinTek uygulamaları karşısında devletlerin hukuk düzenleri de sanal dünyada var olan ilgili kavram ve uygulamaları tanımak ve regüle etmek ihtiyacı duymuşlardır. Ülkemizde son döneme damgasını vuran Kripto Varlık Yasası olarak adlandırılan Kanun ile düzenlenen yasal hükümler, en yaygın FinTek uygulamalarından olan kripto varlıklara yönelik yapılmış ilk regülasyon olarak mevzuatımızda yerini almıştır.

³Av. Cemal Araalan, "Kripto Varlık Regülasyonu Neler Getiriyor", Kripto Hukuk Rehberi, 16 Mayıs 2024, s.18, erişim: 30/06/2024, https://cemalaraalan.substack.com/p/kripto-varlik-regulasyonu-neler-getiriyor?r=2yo10m&utm_campaign=post&utm_medium=web&triedRedirect=true

Av. Dr. Gürkan Özocak

Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılara İlişkin Yeni Suç Tipleri

Giriş

Uzun yıllardır beklenen kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin yasal düzenleme nihayet 26 Haziran 2024 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edildi. Kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin birçok yeni düzenlemenin öngörüldüğü ve kripto varlıkların adeta baştan regüle edildiği 7518 sayılı 'Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' 02.07.2024 tarihli ve 32590 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı ve yürürlüğe girdi.

Birkaç yıl önce MASAK mevzuatında tanımlanarak kendine Türk hukukunda yer bulan "kripto varlık hizmet sağlayıcıları", Sermaye Piyasası Kanunu'na eklenen çeşitli maddelerle artık yasal bir statüye kavuştular. 7518 sayılı Değişiklik Kanunu ile, kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin yükümlülükler, kripto varlık hizmet sağlayıcılık lisansı ile faaliyet yürütülmesi zorunluluğu, hizmet sağlayıcıların faaliyetlerine dair esaslar ve sınırlamalar, bu faaliyetlere yönelik uygulanacak tedbirler ve yaptırımlar gibi son derece kapsamlı düzenlemeler yapıldı ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) gerek esasların belirlenmesi gerekse de idari yaptırımların uygulanması bakımından kripto varlık hizmet sağlayıcılar yönünden yetkili idari otorite olarak tayin edildi.

7518 sayılı Kanun ile birlikte getirilen bir diğer yenilik ise, kripto varlık hizmet sağlayıcıları yönünden belirli suç tiplerinin öngörülmesidir. Bu yazıda, 7518 sayılı Kanun ile hayatımıza giren kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin yeni suç tipleri üzerinde kısaca durulacaktır.

Blockchain Teknolojisi ve Kripto paralar

Son yıllarda hayatımızda yoğun bir şekilde yer bulan Blockchain, dağıtık, yani herhangi bir merkezi olmayan ve ortak bir veri kayıt sistemi olarak tanımlanabilir¹. Bu bağlamda söz konusu teknoloji, verilerin dijital ortamda şifrelenerek kaydedildiği ve tarih sırasına göre birbirine “zincir” gibi bağlanmış bloklar halinde saklandığı bir kayıt defterini ifade etmektedir. Veriler herkesin görüntüleyebileceği ve doğrulayabileceği şekilde bu defterlere kaydedilmekte ve isteyen herkes kayıt defterinin bir kopyasına sahip olabilmektedir. Bu nedenle, Blockchain kayıtları tek bir merkeze bağımlı olmadığından, veriler şeffaf ve güvenli bir şekilde saklanabilmektedirler². Bu şeffaflık nedeniyle Blockchain teknolojisinde isteyen herkes belirtilen zamana dek birikmiş bilgi bloklarını inceleyebilmekte, alıcı ve satıcıya ilişkin yalnızca şifrelenmiş kimlikler içerdiğinden, alıcı ve satıcının gerçekte kim olduğu bilinmemekte yahut tahmin edilememektedir. Bu yönüyle Blockchain teknolojisi, finans başta olmak üzere eğitim, sağlık, politika, enerji gibi birçok alanda kullanılmakta ve bu alanlardaki verilerin kaydedilmesi, korunması ve paylaşımına imkân sağlamaktadır.

Blockchain teknolojisinin kullanıldığı bir diğer alan ise kripto varlıklar ve kripto paralardır. Zira kripto paralar blok zincir, protokol ve para birimi olmak üzere üç katmanlı bir yapıya sahiptirler. Her kripto para birimi, tipik olarak bir para birimine ve aynı zamanda bir protokole sahip olup, aynı zamanda kendi blok zincirine sahip olabilir. Söz gelimi, Bitcoin kripto parasının arkasında Bitcoin blok zinciri, Litecoin’in arkasında Litecoin blok zinciri yahut Ether’in arkasında Ethereum blok zinciri bulunmaktadır. Bu ayrı blok zincirine sahip kripto paralar, kendi merkezi olmayan defterlerine sahiplerdir³. Esasen bu varlıklara “kripto varlık” veya “kripto para” denmesinin sebebi, temelinde bulunan Blockchain teknolojisi nedeniyle, sistemdeki işlemleri ve verileri kontrol etmek ve düzenlemek için kriptografi, yani şifreleme teknolojisinin kullanılıyor olmasıdır. Örneğin, Bitcoin (BTC) ağının temel özelliği peer-to-peer (P2P) olması, başka bir deyişle sistemin bir aracı olmaksızın direkt olarak eşten eşe ya da uçtan uca çalışmasıdır ve bu sebeple, sistemde iki taraf arasında sağlıklı ve güvenli bir iletişimin sağlanması için kriptografi kullanılmaktadır⁴.

Kripto paralar, Blockchain teknolojisini temel alan bir diğer varlık olan “token”lar ile birlikte kripto varlıkların alt kavramını oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, kripto varlık, elektronik ortamdaki parasal değer taşıyan varlıkların tümüne verilen isimdir. Bugünün teknolojisinde, kripto varlıkların aşağıdaki şekilde kategorize edilmesi mümkündür:

1. Kripto paralar
 - a. Bitcoin (Non-Stable)
 - b. Altcoin
 - i. Non-stable coin
 - ii. Stable coin
2. Tokenlar
3. Parasal getiri sağlayan tokenlar,
4. Mal veya Hizmete erişim sağlayan tokenlar
5. NFT’ler⁵

¹ YASLIDAĞ, Beyhan, Kripto Paralar, Nedir?-Nasıl İşlem Yapılır?-Yatırım Stratejileri, Seçkin, Ankara, 2021, s. 11.

² OCAK, Mahir E., “Blockzincir Nedir? Nasıl Çalışır?”, [CBFO,s.8](#), e.t. 05.07.2024.

Kripto paraların hukuki nitelikleri tartışılmakta ise de, buna dair görüşler kripto paraların “para”, “menkul kıymet” veya “emtia” olduğu yönünde üçe ayrılmaktadır⁶.

Türkiye’de kripto varlıkların ve özellikle kripto varlıkların hukuki statüsünü belirlemek ve buna dair esasları düzenlemek adına uzun yıllardır yasal düzenleme hazırlığı yapılmaktadır. Nihayet 02.07.2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7518 sayılı Değişiklik Kanunu ile kripto varlıklara dair yasal düzenleme Sermaye Piyasası Kanunu’na eklenmiştir. Bu kanunda, kripto varlık belirli bir değer veya hak ifade eden sanal (ya da “gayrimaddi”) varlık olarak tanımlanmıştır. Buna göre, 7518 sayılı Kanun ile birlikte,

Kripto varlık, “dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtım yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar”,

Kripto varlık platformu, “Kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar”,

Kripto varlık hizmet sağlayıcı ise, “platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımını dâhil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar”

olarak tanımlanmış ve yasal düzenlemeye kavuşmuştur. Giriş kısmında belirttiğimiz üzere, bu yasal düzenleme ile birlikte kripto varlıklara ve kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin çok sayıda yeni esas ve ilke belirlenmiştir. Yazımızın konusu ise 7518 sayılı Kanunla kripto varlıklara ilişkin öngörülen ceza hükümleridir.

7518 sayılı Kanunla Kripto Varlıklara İlişkin Öngörülen Suç Tipleri

7518 sayılı Değişiklik Kanunu ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na iki ayrı suç tipi eklenmiştir. Bunlar, 6362 sayılı Kanununun 109/A maddesi ile öngörülen ‘İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı suçu’ ile 110/A maddesi ile öngörülen ‘kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet’ suçlarıdır.

a) İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı suçu (6362 sy. Kanun m. 109/A)

7518 sayılı Kanununun 12 maddesi ile, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na aşağıdaki madde eklenmiştir:

“MADDE 109/A- (1) İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkilileri üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.”

³ GÖKPINAR, Seher, “Blok Zinciri Teknolojisinin Geleceği: Kripto Para Birimleri ve Ötesi”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 28, Ekim 2021, s. 216.

⁴ KURT, Levent, Kripto Para Bitcoin, Finansal Özgürlüğün Eşiğinde, Karina Yayınevi, Ankara, 2018, s. 15.

⁵ Bkz. PERÇİN, Öner vd., Sorularla Fintek, Oniki Levha, İstanbul, 2021, s. 73-74. Ayrıca kripto varlıkların ekonomik kullanım alanlarına ilişkin bkz. YASLIDAĞ, s. 44 vd.; KURT, s. 100 vd.

⁶ Bu görüşlere ve tartışmalara ilişkin bkz. PERÇİN vd., s. 76 vd.

Kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin getirilen en önemli yeniliklerden birisi, kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinin SPK'dan alınacak izne tabi kılınmasıdır. Zira kanun yürürlüğe girmeden önce kripto varlık hizmet sağlayıcılığı için herhangi bir izin, onay veya lisans aranmaz iken, söz konusu alanın regüle edilmesi ile birlikte SPK yetkili idari otorite kılınmış ve Türkiye'de kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürütmek isteyenlerin SPK'dan izin alması zorunlu hale getirilmiştir. 7518 sayılı Kanunun 3 maddesi ile, Sermaye Piyasası Kanunu'na 35/B maddesi olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir:

MADDE 35/B- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınması zorunlu olup, bunlar münhasıran Kurulca belirlenecek faaliyetleri yerine getirir. Bunların kuruluşlarına ve faaliyete başlamalarına, ortaklarına, yöneticilerine, sermayelerine ve sermaye yeterliliğine, yükümlülüklerine, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına, pay devirlerine, yapabilecekleri faaliyetlere, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulmasına ilişkin esaslar ile faaliyetleri sırasında uymaları gereken diğer ilke ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Pay devirlerinde Kurul izninin alınması zorunludur. Bu fıkra uyarınca yapılan düzenlemelere aykırı olarak gerçekleştirilen devirler pay defterine kaydolunmaz ve bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür.

(2) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemlerini oluşturmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına Kurulca izin verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında TÜBİTAK'ın belirleyeceği kriterlere uygunluk aranır.

Nitekim 7518 sayılı Kanunun 4 maddesiyle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na eklenen 35/C maddesi ile de kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerine ve kripto varlıkların transfer ve saklanmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Yasal düzenleme uyarınca, yalnızca kanunun yürürlüğe girmesinden sonra değil, daha önce kurulan ve hali hazırda faaliyet yürüten kripto varlık hizmet sağlayıcıların da SPK'ya başvurarak faaliyet izni alması zorunlu kılınmıştır. Buna ilişkin olarak, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na eklenen Geçici Madde 11 ile, "kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürütenler, yürürlük tarihinden itibaren **bir ay içinde**, Kurulca belirlenecek belgelerle Kurula başvuruda bulunarak, Kanunun 35/B ve 35/C maddeleri hükümleri uyarınca çıkarılacak ikincil düzenlemelerde öngörülecek şartları sağlayarak faaliyet izni almak üzere gerekli başvuruları yapacaklarına veya müşteri hak ve menfaatlerini zarara uğratmadan **üç ay içinde** tasfiye kararı alacaklarına ve tasfiye sürecinde yeni müşteri kabul etmeyeceklerine dair bir beyan sunmak" ile yükümlü tutulmuşlardır. İzin alınması için gerekli belgeler Kanun Resmî Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe girer girmez SPK tarafından ilan edilmiş olup, buna göre mevcut hizmet sağlayıcılara da SPK'ya başvuru için 2 Ağustos 2024'e kadar süre tanınmıştır.

Yeni yasal düzenleme uyarınca, belirtilen sürelerde ve öngörülen belgelerle SPK'ya başvurmayanların Türkiye'de kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürütmeleri mümkün olmadığı gibi, buna aykırı şekilde faaliyet yürütenlerin, örneğin hali hazırda faaliyette olan kripto para borsalarının yahut platformlarının izin almaksızın kripto para alım, satım ve transfer işlemlerine devam etmeleri, websiteleri yahut platformları üzerinden faaliyet yürütmeleri gibi fiilleri işlemeleri durumunda, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları açıktır. Kanun koyucu bu düzenleme ile, Türkiye'de kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetini yürütmenin mutlak şekilde SPK'nın iznine ve denetimine tabi olmasını temin etmek adına, çeşitli idari yaptırımlar ve hatta faaliyetin yürütüldüğü İnternet sitesine erişimin engellenmesi gibi tedbirlerin yanı sıra, bu faaliyetleri suç olarak da düzenlemiş ve bu fiilleri işleyenlere hapis ve adli para cezası verileceğini öngörmüştür.

b) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet suçu (6362 sy. Kanun m. 110/A)

7518 sayılı Kanun ile öngörülen bir diğer suç tipi ise, kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet suçudur. 6362 sayılı Kanuna eklenen 110/A maddesi uyarınca,

MADDE 110/A- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcı görevi nedeniyle kendisine tevdi edilmiş olan veya koruma, saklama ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri, diğer malları veya kriptovarlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kripto varlık hizmet sağlayıcı yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, sekiz yıldan on dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları gibi kripto varlık hizmet sağlayıcının zararını tazmine mahkûm edilirler.

(2) Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi hâlinde faile on dört yıldan yirmi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası verilir. Ancak, adli para cezasının miktarı kriptovarlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz.

(3) Faaliyet izni kaldırılan bir kripto varlık hizmet sağlayıcının; hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının, kripto varlık hizmet sağlayıcının ya da müşterilerinin kaynaklarını, her ne suretle olursa olsun kripto varlık hizmet sağlayıcının emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde doğrudan veya dolaylı olarak kendilerinin veya başkalarının menfaatlerine kullandırmak suretiyle, kripto varlık hizmet sağlayıcıyı veya müşterilerini zarara uğratmaları zimmet olarak kabul edilir. Bu fiilleri işleyenler hakkında on iki yıldan yirmi iki yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur; ancak, adli para cezasının miktarı kripto varlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz. Ayrıca, meydana gelen zararın müteselsilen ödettirilmesine karar verilir.

Zimmet suçu esasen Türk Ceza Kanunu'nun 247 maddesinde düzenlenmektedir. Bu hüküm uyarınca, "görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçiren kamu görevlisinin" cezalandırılacağı öngörülmüştür. Görüldüğü üzere, 6362 sayılı Kanuna eklenen "kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet suçu"nun maddi unsuru da, TCK m. 247'deki zimmet suçuna benzer bir biçimde düzenlenmiştir.

Peki hali hazırda TCK m. 247'de zimmet suçu düzenlenmişken, 6362 sayılı Kanunda ayrıca özel bir zimmet suçunun düzenlenme nedeni nedir? Bunun temel nedeni, TCK m. 247'deki zimmet suçunun bir "özgü suç" olmasıdır. Herkes tarafından işlenemeyen ve suç failinin sadece belirli niteliklere sahip kişiler olabildiği bu suçlara "özgü suç" adı verilmektedir. Özgü suça kimliğini veren husus failin kimliğidir. TCK'nun 247 maddesinde düzenlenen zimmet suçu, yalnızca kamu görevlisi tarafından işlenebildiğinden, bir özgü suçtur. Zimmet suçu yalnızca kamu görevlisi tarafından işlendiğinde oluştuğundan, TCK m. 247'de öngörülen tipik fiili kamu görevlisi olmayan birisi işlediğinde TCK m. 155'te düzenlenen güveni kötüye kullanma suçu meydana gelecektir⁷. Başka bir deyişle, TCK m. 247'deki zimmet ve m. 155'teki güveni kötüye kullanma suçları, suçun faili olabilecek kişiler yönünden birbirlerinden ayrılmaktadırlar⁸.

⁷ TOROSLU, Nevzat/TOROSLU, Haluk, Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara, 2020, s. 108-109.

⁸ TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara, 2021, s. 1250

Bu bağlamda, 6362 sayılı Kanuna 110/A maddesi eklenmediği takdirde, bu fiili işleyenler “kamu görevlisi” olmadıklarından, haklarında TCK m. 247’deki zimmet suçu uygulanamayacak, bu kimseler olsa olsa TCK m. 155’teki güveni kötüye kullanma suçundan sorumlu tutulabileceklerdir. Kanun koyucu bu düzenleme ile, görece daha az bir ceza öngörülen güveni kötüye kullanma suçu yerine bu fiili işleyenler için daha ağır bir ceza yaptırımını öngören yeni bir suç ihdas etmiş ve böylece adeta bir “güven kurumu” olarak düzenlenmeye çalışılan kripto varlık hizmet sağlayıcılarına karşı, buralarda işlem yapan ve kripto varlıklarını muhafaza eden kullanıcıların varlıklarını koruma altına alma iradesini ortaya koymuştur.

Kanuna eklenen 110/A maddesinde, söz konusu zimmet suçu yönünden etkin pişmanlık hükmü de düzenlenmiştir. 110/A maddesinin 4 fıkrası uyarınca zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin, diğer malların veya kripto varlıkların soruşturma başlamadan önce aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde cezanın üçte ikisinin indirileceği öngörülürken, 5 fıkrafta aynen iade ve tazminin kovuşturmadan önce gerçekleşmesi durumunda cezanın yarısının indirileceği, mahkemenin hükmünden önce gerçekleşmesi durumunda ise cezanın üçte birinin indirileceği düzenlenmiş ve böylece faile muhakemenin her aşamasında suçun zararlı sonuçlarını giderme olanağı tanınmıştır.

110/A maddesinin 6 fıkrasında ise zimmete konu kripto varlıkların değerinin azlığı hafifletici neden olarak öngörülmüş ve zimmet suçunun konusunu oluşturan para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin veya diğer malların veya kripto varlıkların suçun işlendiği tarihteki değerinin azlığı nedeniyle verilecek cezanın üçte birden yarıya kadar indirileceği hüküm altına alınmıştır.

Sonuç

Kripto varlıklara ilişkin yasal düzenleme uzun yıllardır beklenen ve hatta yürürlüğe girmesi adeta “yılan hikayesi”ne dönen bir mesele olarak, nihayet 2 Temmuz 2024 itibarıyla hayatımızda yerini almıştır. İlk etapta kanun koyucunun bu düzenleme ile sektörü mümkün olduğunca denetim altında tutmaya çalıştığını, sektörün düzenlenmesinde ve denetlenmesinde baş aktörün beklendiği gibi Sermaye Piyasası Kurulu olduğunu, bununla beraber Merkez Bankası, Ticaret Bakanlığı ve TÜBİTAK’ın da belirli konularda yetkili kılındığını ve SPK tarafından öngörülen kriterlere uymayan veya uyamayacak yapıların denklem dışı kalmanın ötesinde, buna aykırı faaliyetlerin ağır idari ve cezai sonuçlarla karşılaşacağını söylememiz mümkündür. Türkiye’nin Dünyada kripto varlıkları yasal düzleme kavuşturan ülkeler arasına girmesi ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü gri listesinden çıkarılması gibi gelişmeler ışığında düzenlemenin ilk yansımaları olumlu olup, kanunun uygulanmaya başlaması ile birlikte ilerleyen günlerde düzenlemenin sektörün ihtiyaçlarına cevap verip vermeyeceğini ise zaman gösterecektir.

KAYNAKÇA

GÖKPINAR, Seher, “Blok Zinciri Teknolojisinin Geleceği: Kripto Para Birimleri ve Ötesi”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 28, Ekim 2021.

KURT, Levent, Kripto Para Bitcoin, Finansal Özgürlüğün Eşiğinde, Karina Yayınevi, Ankara, 2018.

OCAK, Mahir E., “Blockzincir Nedir? Nasıl Çalışır?”, <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/blokzincir-nedir-nasil-calisir>, e.t. 05.07.2024.

PERÇİN, Önder / DEREGÖZÜ, Rıfat / İLİK, Hüseyin / VARLI, Ahmet Türkay / EREN, Erkan / ERÇETİN, Pınar / GÜRSES, Davut / AKTOLGA ÖZTÜRK, Ayça, Sorularla Fintek, Oniki Levha, İstanbul, 2021.

TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara, 2021.

TOROSLU, Nevzat/TOROSLU, Haluk, Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara, 2020.

YASLIDAĞ, Beyhan, Kripto Paralar, Nedir?-Nasıl İşlem Yapılır?-Yatırım Stratejileri, Seçkin, Ankara, 2021.

BAĞIMSIZ VE ÇOK SESLİ MEDYA İÇİN AVRUPA MEDYA ÖZGÜRLÜĞÜ TÜZÜĞÜ

Av. Celil Aktaş

Demokratik ideallerin esaslı şekilde gerçekleştirilebilmesinde enformasyon ekosistemi büyük rol oynar. Çünkü seçimlerde oy vererek ülkenin geleceğini tayin eden seçmenlerin tercihlerini enformasyon ekosisteminden edindikleri bilgi şekillendirir. Enformasyon ekosistemi “belli bir alandaki insanlar, uygulamalar, değerler ve teknolojiler sistemi” olarak tanımlanabilir¹. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere aktörler, alan, maddi imkanlar ve hukuki sınırlar enformasyon ekosisteminin unsurlarını oluşturur. Enformasyon kaynakları, enformasyon ekosisteminin aktörleridirler. Alan, enformasyonun yayıldığı çevreyi ifade eder. Bu süreçte kullanılan araçlar enformasyon ekosistemindeki maddi imkanları oluştururken, bunların kullanımında tabi olunan hukuki kurallar ise hukuki sınırları teşkil eder². Günümüz toplumları açısından bakacak olursak, medyanın enformasyon ekosisteminin merkezini oluşturduğu inkar edilemez bir gerçektir.

Medya, iletişimin gerçekleştiği ortamı ve bu süreçte kullanılan araçları ifade eder³. Dolayısıyla medya, ulusal ve uluslararası boyutta enformasyon ekosistemlerindeki maddi imkanların merkezindedir. Sağlıklı işleyen bir medya, demokratik ideallerin gerçekleştirilmesine hizmet eder. Ancak medyanın aksi yönde etkide bulunması da mümkündür. Örneğin, tarafgir bir medya, hitap ettiği kitleyi manipüle edebilir. Çok sesliliğini yitirmiş bir medya, kamusal nitelikte bir tartışma ortamı yaratmaz. Böyle bir ortamda yapılacak seçimler de bir plebisitten farklı olamaz. Hal böyle olunca enformasyon ekosisteminin demokratik toplumu desteklemesi ve bu suretle demokratik seçimlerin ve kamusal tartışmanın sürdürülebilmesi için medyanın çok sesli ve bağımsız olması gerekmektedir. Zira, medyanın yapması gereken hitap ettiği kitleye bir görüşü benimsetmek değil, kişilerin kendi görüşlerini oluşturmalarına katkıda bulunmaktır⁴. Bu nedenle de enformasyon ekosisteminin hukuki sınırlarının medyanın çok sesliliğini ve bağımsızlığını destekleyecek şekilde çizilmesi önem taşımaktadır.

Avrupa Birliği (AB), “Avrupa Medya Özgürlüğü Tüzüğü” (European Media Freedom Act - EMFA) ile bu yönde bir adım atmıştır. Bahse konu düzenleme, Avrupa Parlamentosu tarafından 2024 yılının Mart ayında kabul edilmiş ve 7 Mayıs 2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak tüm yeni kurallar 8 Ağustos 2025 itibariyle uygulamaya girecektir. Bahse konu düzenleme, ulusal hukuk sistemlerindeki bazı güvenceleri AB düzeyinde tekrar ele alırken kimi yeni güvenceler de getirmektedir. Bu yönlerden öne çıkan hususları, etraflıca incelemek isabetli olacaktır.

¹O'DAY, Vicki L, Information Ecologies, “The Serials Librarian”, 38:1-2, 2000, (31-40), s.36.

²Bu konuda bakınız: AKTAŞ, Celil, “İnternet Üzerinden İşlenen Dezenformasyon Suçları”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2024, s.29.

³TDK, “medya”, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim:24.06.2024.

⁴SARMAŞIK, Jale, “Kitle İletişim Hukuku”, Beta, İstanbul, 2022, s.11.

Tüzüğün Amacı ve Kapsamı

Tüzüğün amacı, ilk maddede medyanın bağımsız ve çok sesli yapısının korunması, medya sektörünün işleyişe yönelik ortak kuralların belirlenmesi ve Avrupa Medya Hizmetleri Kurulu'nun kurulması olarak tanımlanmıştır. Üçüncü maddede ise editöryal yönden bağımsız ve çok sesli bir medyaya erişilmesini bir hak olarak tanınmıştır. Tüzüğün genelinde de bu amaca yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu noktada öne çıkan kimi düzenlemeleri mercek altına almak isabetli olacaktır.

Haber Kaynaklarının Gizliliği ve Casus Yazılımlar

4 madde hükmünün ilk fıkrasında medya hizmet sağlayıcılarının, AB hukukundan doğan sınırlamalar hariç olmak üzere herhangi bir engelle karşılaşmadan iktisadi faaliyetlerini sürdürebilmeleri güvence altına alınmıştır. İkinci fıkrada ise medya hizmet sağlayıcılarının ulusal düzenleyici kurumlar da dahil olmak üzere editöryal faaliyetlerinde her türlü müdahaleden korunmasına yönelik güvence sağlanmıştır.

Bahse konu maddenin üçüncü fıkrasında ise haber kaynaklarının gizliliğine ve casus yazılımların kullanımına ilişkin kısıtlamalar getirilmiştir. Söz konusu fıkranın a ve b bentlerinde haber kaynaklarının gizliliği güvence altına alınmıştır. Bu güvence esasen tamamen yeni bir güvence değildir. Zira, benzer güvenceler basın kanunlarında da vardır. Örneğin, 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 12 maddesi uyarınca süreli yayın veya eser sahibinin ya da sorumlu müdürün haber kaynaklarını açıklamaya zorlanamayacağı düzenlenmiştir. Ancak fıkradaki c bendinde haber kaynaklarının veya gizli yazışmaların takibi için yazılım da kullanılmayacağı belirtilmiştir. Söz konusu yazılımlar aslında "spyware" olarak bilinen casus yazılımlardır. Ancak bu tür yazılımlardan söz edilirken bu sözcük giriş kısmı haricinde kullanılmamış, bunun yerine "müdahaleci gözlem yazılımı" (intrusive surveillance software) ifadesi tercih edilmiştir. Son olarak belirtmek gerekir ki maddenin ilerleyen fıkralarında ağır suçların tahkikatı gibi haller bu tür yazılımların kullanımına izin verilen istisnai hallere de yer verilmiştir. Dolayısıyla tüzük, casus yazılımların gazetecilere yönelik kullanımına ilişkin kısıtlamalar içerse de mutlak bir yasak getirmemiştir.

Kamu Medya Hizmet Sağlayıcıları (Public Service Media Providers)

Tüzüğün ikinci maddesindeki tanım uyarınca, kamu medya hizmet sağlayıcıları, ilgili ülkenin iç hukuku uyarınca bir kamu hizmetini yerine getirmekle görevlendirilen ve bunun için kendisine kamudan mali kaynak aktarılan medya hizmet sağlayıcılarını ifade eder. Kamu medya hizmet sağlayıcılarının enformasyon ekosistemine yön verebileceği kuşkusuzdur. Zira, tıpkı diğer medya hizmet sağlayıcıları gibi hareket ederler. Bundan dolayı, bunların da medya hizmet sağlayıcılarıyla aynı güvencelerden faydalanması önemlidir.

Tüzüğün beşinci maddesi bu doğrultuda düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, kamu medya hizmet sağlayıcılarının editöryal ve işlevsel bağımsızlıkları güvence altına alınmıştır. Söz konusu maddede kamu medya hizmet sağlayıcılarının mali kaynaklarının belirlenmesinde ve yöneticilerinin atanmasında ya da görevden alınmasında izlenecek usullerin önceden ve şeffaf şekilde belirlenmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle hükümetlerin kamu medya hizmet sağlayıcıları üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak baskı kurmasının önüne geçilmek istenmiştir.

Avrupa Medya Hizmetleri Kurulu

Sekizinci madde uyarınca Avrupa Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Düzenleyiciler Grubu'nun yerini almak üzere (European Regulators Group for Audiovisual Media Services - ERGA) Avrupa Medya Hizmetleri Kurulu (European Board for Media Services) kurulmuştur. Tüzüğün 13 maddesi ise kurula tüzüğün amaçlarının esaslı şekilde gerçekleştirilmesi ve gerektiğinde Avrupa Konseyi'ne tavsiye ve destekte bulunulması yönünde çeşitli görevler tevdi etmiştir. Kurulun bu görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız şekilde hareket edeceği tüzüğün 9 maddesinde öngörülmüştür. Ancak belirtmek gerekir ki kurulun kuruluşuna, görevlerine ve işleyişine ilişkin tüm bu hükümler 8 Ağustos 2025 tarihi itibarıyla yürürlük kazanacaktır.

Piyasa Düzenine Dair Tedbirler

Tüzüğüm 22 maddesi uyarınca, AB üyesi devletlere editöryal bağımsızlık ve çok sesliliğin sürdürülebilmesi açısından önemli etkiye neden olacak sektörel yoğunlaşmaların değerlendirilmesi için iç hukuk kurallarının belirlenmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Bizce bu önemli bir hükümdür. Zira, özellikle serbest piyasa ekonomisinin özellikleri göz önüne alındığında enformasyon kaynakları üzerindeki mülkiyet ilişkisinin enformasyon ekosistemindeki kamusal tartışma ortamının sürdürülebilmesi açısından ne kadar büyük önem arz ettiği görülmektedir. Unutmamak gerekir ki “sahibinin sesine” dönüşmüş olan bir medya, kamusal görevlerini ifa edemez. Hal böyle olunca bu maddenin önemli bir noktaya temas ettiği aşıkardır. Ancak maddenin amacına ulaşması, AB üyesi devletlerin bu doğrultuda kendi iç hukuklarında belirleyecekleri kurallara bağlıdır.

Sonuç

Avrupa Medya Özgürlüğü Tüzüğü, medyada editöryal bağımsızlığın sağlanması ve enformasyon ekosisteminde çok sesliliğin korunması adına olumlu bir adımdır. Bir yandan medyanın devlet müdahalesinden korumayı amaçlanırken diğer yandan medyadaki piyasa düzeninin bozulmasına ilişkin önlemler de öngörülmüştür. Ancak bu düzenlemelerin hepsinin çok genel ve soyut olmaları ve pek çok hususun da gerçekleştirilmesinin aslında iç hukuka bırakılmış olması, tüzüğün ne kadar etkili olacağı hususunda soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle ilerleyen yıllarda tüzüğün AB ülkelerindeki uygulanmasının takip edilip incelenmesinin ülkemizdeki düzenlemelerin geliştirilmesinde katkısı olacaktır.

İstanbul Barosu
Bilişim Hukuku Komisyonu

DİJİTAL BÜLTEN

İki ayda bir yayımlanır.
Haziran - Temmuz 2024
Sayı: 3

Yayın Ekibi

Av. Fehmi Ünsal Özmestik
Av. Ecem Sağol
Av. Onur Alas
Av. Dr. Gürkan Özocak
Av. Cemal Araalan
Av. Necati Alp Çelebi
Av. Celil Aktaş
Av. Nurselin Karatoprak

Görseller & Tasarım

Av. Onur Alas

Şahkulu Mahallesi Serdar-ı Ekrem
Sokak No:7 Beyoğlu , İstanbul, Turkey

www.istanbulbarosu.org.tr